སློབ་མཚན་བརྒྱད་པ་ཚིག་རྒྱན་དང་དུས་སྐབས།

第八課・形容詞與時間

課文

༄༅། འདི་སྐད་བདག་གིས་ཐོས་པ་དུས་གཅིག་ན། བཅོམ་ལྡན་འདས་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་བྱ་རྒོད་ཕུང་པོའི་རི་ལ། དགེ་སློང་གི་དགེ་འདུན་ཆེན་པོ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་འདུན་ཆེན་པོ་དང་ཐབས་ཅིག་ཏུ་བཞུགས་ཏེ། དེའི་ཚེ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཟབ་མོ་སྣང་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྙོམས་པར་ཞུགས་སོ། ཡང་དེའི་ཚེ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཟབ་མོའི་སྤྱོད་པ་ཉིད་ལ་རྣམ་པར་ལྟ་ཞིང་ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་དེ་དག་ལ་ཡང་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པར་རྣམ་པར་ལྟའོ། དེ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུས། ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཤཱ་རིའི་བུས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྨྲས་སོ༔ རིགས་ཀྱི་བུའམ། རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གང་ལ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཟབ་མོའི་སྤྱོད་པ་སྤྱད་པར་འདོད་པ་དེས་ཇི་ལྟར་བསླབ་པར་བྱ། དེ་སྐད་ཅེས་སྨྲས་པ་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་གིས་ཚེ་དང་ལྡན་པ་ཤཱ་རིའི་བུ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་སྨྲས་སོ། །ཤཱ་རིའི་བུ་རིགས་ཀྱི་བུའམ་རིགས་ཀྱི་བུ་མོ་གང་ལ་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཟབ་མོའི་སྤྱོད་པ་སྤྱད་པར་འདོད་པ་དེས། འདི་ལྟར་རྣམ་པར་བལྟ་བར་བྱ་སྟེ། ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་དེ་དག་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པར་ཡང་དག་པར་རྗེས་སུ་བལྟའོ། གཟུགས་སྟོང་པའོ། སྟོང་པ་ཉིད་གཟུགས་སོ། གཟུགས་ལས་སྟོང་པ་ཉིད་གཞན་མ་ཡིན། སྟོང་པ་ཉིད་ལས་ཀྱང་གཟུགས་གཞན་མ་ཡིན་ནོ། དེ་བཞིན་དུ་ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། འདུ་བྱེད་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམས་སྟོང་པའོ། **ཤཱ་རིའི་བུ་དེ་ལྟ་བས་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ཉིད་དེ། མཚན་ཉིད་མེད་པ། མ་སྐྱེས་པ། མ་འགགས་པ། དྲི་མ་མེད་པ། དྲི་མ་དང་བྲལ་བ་མེད་པ། བྲི་བ་མེད་པ། གང་བ་མེད་པའོ།**

（一）拼讀

sha-ri^{11} pu^{2} te^{2} da^{4} we^{3} na^{3} choe^{4} tam-je^{14} dong-ba^{11} nyi^{4} te^{3}

tsen-nyi^{14} me-ba^{23} ma-gye-ba^{343} ma-ga-ba^{343}

tri-ma^{31} me-ba^{23} tri-ma^{31} tang^{3} tre-wa^{23} me-ba^{23}

tri-wa^{31} me-ba^{23} kang-wa^{23} me-ba-o^{233}

（二）生字

ཆོས	法（名）	དྲི་མ	垢染（名）
ཐམས་ཅད	一切（形）	བྲལ་བ	離開（動）
མཚན་ཉིད	性相（名）	བྲི་བ	損減（動）
སྐྱེས་པ	生（動）	གང་བ	滿（動）
མ་སྐྱེས་པ	不曾生（動）	—以下為虛詞—	
འགགས་པ	窒礙（動）	དེ་ལྟ་བས་ན	是故
མ་འགགས་པ	不曾窒礙（動）	དེ	帶餘詞

（三）生字解釋

1.ཆོས 法：法有廣義與狹義的分別，廣義法是指一切現象，狹義法是特指佛法，此時「法」的意義為廣義。

2. མཚན་ཉིད 性相：簡單說是該物之為該物所應具的條件或性質，嚴格來說，所謂「性相」，是具足「實有三法」（རྫས་ཡོད་ཆོས་གསུམ）。[1]

མཚན་གཞི 事相	མཚོན་བྱ 所表	
	མཚོན་བྱེད 能表	

（四）課文解釋

ཤཱ་རིའི་བུ་དེ་ལྟ་བས་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ཉིད་དེ། མཚན་ཉིད་མེད་པ། མ་སྐྱེས་པ། མ་འགགས་པ། དྲི་མ་མེད་པ། དྲི་མ་དང་བྲལ་བ་མེད་པ། བྲི་བ་མེད་པ། གང་བ་མེད་པའོ།

> 舍利子，是故，一切法為空性：無性相，不曾生，不曾窒礙，無垢染而無離垢染，無損減，無滿溢。

一、是故，一切法為空性：根據前課課文所提色等「五蘊是空性」，故知非唯出世間法才是空性，五蘊所攝一切世間法也都是空性，因此說世出世間一切法皆是空性。

[1] 實有三法（རྫས་ཡོད་ཆོས་གསུམ）：是性相，立於己事相之上，唯與己之所表相涉，其他性相無關。（མཚན་ཉིད་ཡིན་པ། རང་གི་མཚན་གཞིའི་སྟེང་དུ་གྲུབ་པ། རང་གི་མཚོན་བྱ་ལས་གཞན་པའི་མཚན་ཉིད་མི་བྱེད་པ།）。假有三法（བཏགས་ཡོད་ཆོས་གསུམ）：是所表，立於己事相之上，唯與己之性相相涉，其他所表無關。（མཚོན་བྱ་ཡིན་པ། རང་གི་མཚན་གཞིའི་སྟེང་དུ་གྲུབ་པ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ལས་གཞན་པའི་མཚོན་བྱ་མི་བྱེད་པ།）

二、無性相，不曾生，不曾窒礙，無垢染而無離垢染，無損減，無滿溢：此處是心經的重點，以四印記（ཕྱག་རྒྱ）影射大乘所謂空性的樣貌：

（一）無性相。

（二）不曾生，不曾窒礙。

（三）無垢染而無離垢染。

（四）無損減，無滿溢。

心經是二轉無相法輪的法義，關於二轉法輪與三轉法輪二者的差別簡表如下所示：

<table>
<tr><td rowspan="2"></td><td colspan="3">空性 སྟོང་པ་ཉིད</td></tr>
<tr><td colspan="2">二轉無相法輪
བཀའ་བར་པ་མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཆོས་འཁོར</td><td>三轉善分別法輪
བཀའ་ཐ་མ་ལེགས་པར་རྣམ་པར་ཕྱེ་བའི་ཆོས་འཁོར</td></tr>
<tr><td rowspan="2">開示法
བསྟན་ཚུལ</td><td colspan="2">暗示 ཤུགས་བསྟན</td><td>明示 དངོས་བསྟན</td></tr>
<tr><td>無遮 མེད་དགག</td><td>非遮 མ་ཡིན་དགག</td><td>立 སྒྲུབ</td></tr>
<tr><td>傳承者
སྲོལ་འཛིན</td><td colspan="2">龍樹 ཀླུ་སྒྲུབ</td><td>無著 ཐོགས་མེད</td></tr>
<tr><td>論著
བསྟན་བཅོས</td><td>中觀理集六論
དབུ་མ་རིགས་ཚོགས་དྲུག</td><td>讚法界頌
ཆོས་དབྱིངས་སུ་སྟོད་པ</td><td>慈氏五論
བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལྔ</td></tr>
<tr><td>經 མདོ</td><td colspan="2">般若經 ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མདོ</td><td>解深密經 དགོངས་པ་ངེས་འགྲེལ</td></tr>
<tr><td rowspan="2">傳規
སྲོལ་ལུགས</td><td colspan="2">深見派 ཟབ་མོ་ལྟ་བརྒྱུད</td><td>廣行派 རྒྱ་ཆེན་སྤྱོད་བརྒྱུད</td></tr>
<tr><td>自空 རང་སྟོང</td><td>他空 གཞན་སྟོང</td><td>他空 གཞན་སྟོང</td></tr>
</table>

本文心經從無遮的方法所提及的空性四印記，僅是瞭解空性的一個指標與方向，並非空性即是如此，譬如第一印記：「無性相」，並非無性相即是空性，譬如人無角，然而卻不可說無角即是人。《大圓滿心性自解脫》（རྫོགས་པ་ཆེན་པོ་སེམས་ཉིད་རང་གྲོལ）說：

།ནམ་མཁའ་འདི་ཞེས་མཛུབ་མོས་མཚོན་བྱས་ཀྱང་། 雖以食指示此為虛空，
།མཐོང་བའི་ཡུལ་མིན་རྣམ་ཕྱེའི་གོ་བ་ཙམ། 指非見境僅是知區分。

因此，心經所提四印記，只是作為一個修行者認識空性時的指標。

（五）認識虛詞

一、帶餘詞（ལྷག་བཅས）的運用：帶餘詞有三種；སྟེ、ཏེ、དེ。帶餘詞有承先啟後、立宗、引他三種主要意義。此處帶餘詞是當作立宗。

（六）形容詞

上一課說明從聲時，有提及形容詞比較級與最高級的用法，在這裡，對於形容詞的用法有進一步完整的說明：

一、常用到的形容詞

以下為常用到的形容詞：

	一般	比較	最高
好	ཡག་པོ	ཡག་པ	ཡག་ཤོས
壞	སྡུག་པོ	སྡུག་པ	སྡུག་ཤོས
多	མང་པོ	མང་བ	མང་ཤོས
少	ཉུང་ཉུང	ཉུང་བ	ཉུང་ཤོས
高	མཐོ་པོ	མཐོ་བ	མཐོ་ཤོས
低	དམའ་པོ	དམའ་བ	དམའ་ཤོས
遠	ཐག་རིང་པོ	ཐག་རིང་བ	ཐག་རིང་ཤོས
近	ཐག་ཉེ་པོ	ཐག་ཉེ་བ	ཐག་ཉེ་ཤོས
酸	སྐྱུར་མོ	སྐྱུར་བ	སྐྱུར་ཤོས
甜	མངར་མོ	མངར་བ	མངར་ཤོས
辣	ཁ་ཚ་པོ	ཁ་ཚ་བ	ཁ་ཚ་ཤོས
香	དྲི་ཞིམ་པོ	དྲི་ཞིམ་བ	དྲི་ཞིམ་ཤོས
臭	དྲི་ངན་པོ	དྲི་ངན་བ	དྲི་ངན་ཤོས
聽	སྙུང་པོ	སྙུང་བ	སྙུང་ཤོས
笨	གླེན་པོ	གླེན་བ	གླེན་ཤོས
清	གསལ་པོ	གསལ་བ	གསལ་ཤོས
輕	ཡང་མོ	ཡང་བ	ཡང་ཤོས
重	ལྗིད་པོ	ལྗིད་བ	ལྗིད་ཤོས
白	དཀར་པོ	དཀར་བ	དཀར་ཤོས
紅	དམར་པོ	དམར་བ	དམར་ཤོས
藍	སྔོ་པོ	སྔོ་བ	སྔོ་ཤོས

	一般	比較	最高
大	ཆེན་པོ	ཆེ་བ	ཆེ་ཤོས
小	ཆུང་ཆུང	ཆུང་བ	ཆུང་ཤོས
老	རྒན་པོ	རྒན་པ	རྒན་ཤོས
少	གཞོན་པོ	གཞོན་པ	གཞོན་ཤོས
長	རིང་པོ	རིང་བ	རིང་ཤོས
短	ཐུང་ཐུང	ཐུང་བ	ཐུང་ཤོས
冷	གྲང་མོ	གྲང་བ	གྲང་ཤོས
熱	ཚ་པོ	ཚ་བ	ཚ་ཤོས
涼	བསིལ་པོ	བསིལ་བ	བསིལ་ཤོས
淨	གཙང་མ	གཙང་བ	གཙང་ཤོས
髒	བཙོག་པ	བཙོག་བ	བཙོག་ཤོས
美	མཛེས་པོ	མཛེས་བ	མཛེས་ཤོས
醜	མདོག་ཉེས་པོ	མདོག་ཉེས་བ	མདོག་ཉེས་ཤོས
難	ཁག་པོ	ཁག་བ	ཁག་ཤོས
易	ལས་སླ་པོ	ལས་སླ་བ	ལས་སླ་ཤོས
深	ཟབ་མོ	ཟབ་བ	ཟབ་ཤོས
早	སྔ་པོ	སྔ་བ	སྔ་ཤོས
晚	ཕྱི་པོ	ཕྱི་བ	ཕྱི་ཤོས
黃	སེར་པོ	སེར་བ	སེར་ཤོས
綠	ལྗང་ཁུ	ལྗང་བ	ལྗང་ཤོས
黑	ནག་པོ	ནག་བ	ནག་ཤོས

快	མགྱོགས་པོ	མགྱོགས་བ	མགྱོགས་ཤོས	厚	མཐུག་པོ	མཐུག་བ	མཐུག་ཤོས
慢	དལ་པོ	དལ་བ	དལ་ཤོས	薄	སྲབ་པོ	སྲབ་བ	སྲབ་ཤོས
稠	གར་པོ	གར་བ	གར་ཤོས	緊	གྲིམ་པོ	གྲིམ་བ	གྲིམ་ཤོས
稀	སླ་པོ	སླ་བ	སླ་ཤོས	鬆	ལྷོད་པོ	ལྷོད་བ	ལྷོད་ཤོས
重要	གལ་ཆེན་པོ	གལ་ཆེ་བ	གལ་ཆེ་ཤོས	珍貴	རིན་ཐང་ཆེན་པོ	རིན་ཐང་ཆེ་བ	རིན་ཐང་ཆེ་ཤོས

二、形容詞一般級句型

形容詞一般級的肯定句型為：

主詞	+	形容詞	+	འདུག / ཡོད་རེད

༡ འདི་ཡག་པོ་འདུག 這很好

༢ འདི་ཡག་པོ་ཡོད་རེད། 這很好

༣ འགྲོ་སོང་མང་པོ་འདུག 花費很多

༤ འགྲོ་སོང་མང་པོ་ཡོད་རེད། 花費很多

༥ རི་མཐོ་པོ་འདུག 山很高

༦ རི་མཐོ་པོ་ཡོད་རེད། 山很高

༩ ས་ཆ་ཐག་རིང་པོ་འདུག 地方很遠

༡༠ ས་ཆ་ཐག་རིང་པོ་ཡོད་རེད། 地方很遠

༡༡ ཞོ་སྐྱུ་མོ་འདུག 酸奶很酸

༡༣ ཞོ་སྐྱུ་མོ་ཡོད་རེད། 酸奶很酸

形容詞一般級的否定句型為：

主詞	＋	形容詞	＋	མི་འདུག ཡོད་མ་རེད

༡ ཇ་མངར་མོ་མི་འདུག 茶不甜

༢ ཇ་མངར་མོ་ཡོད་མ་རེད། 茶不甜

༣ ཁ་ལག་འདི་ཁ་ཚ་པོ་མི་འདུག 這食物不辣

༤ ཁ་ལག་འདི་ཁ་ཚ་པོ་ཡོད་མ་རེད། 這食物不辣

༥ སྤོས་འདི་དྲི་ཞིམ་པོ་མི་འདུག 這香不夠香

༦ སྤོས་འདི་དྲི་ཞིམ་པོ་ཡོད་མ་རེད། 這香不夠香

༩ རིག་པ་སྦྱང་པོ་མི་འདུག 頭腦不聰明

༡༠ རིག་པ་སྦྱང་པོ་ཡོད་མ་རེད། 頭腦不聰明

形容詞一般級的疑問句型為：

主詞	＋	形容詞	＋	འདུག་གས ཡོད་རེད་པས

༡ དོན་གསལ་པོ་འདུག་གས། 意思清楚嗎？

༢ དོན་གསལ་པོ་ཡོད་རེད་པས། 意思清楚嗎？

༣ ཅ་ལག་ཡང་པོ་འདུག་གས། 東西輕嗎？

༤　ཅ་ལག་ཡང་པོ་ཡོད་རེད་པས།　東西輕嗎？

༥　གནམ་གཤིས་གྲང་མོ་འདུག་གས།　天氣冷嗎？

༦　གནམ་གཤིས་གྲང་མོ་ཡོད་རེད་པས།　天氣冷嗎？

༧　ཁང་པ་གཙང་མ་འདུག་གས།　房子乾淨嗎？

༨　ཁང་པ་གཙང་མ་ཡོད་རེད་པས།　房子乾淨嗎？

༩　འདི་ལས་སླ་པོ་འདུག་གས།　這很簡單嗎？

༡༠　འདི་ལས་སླ་པོ་ཡོད་རེད་པས།　這很簡單嗎？

三、形容詞比較級句型

形容詞比較級的用法有三種：

A

[被比較者] ＋ [ལས] ＋ [形容詞比較級]

例如：འདི་དེ་ལས་ཡག་པ 這比那好

B

[被比較者] ＋ [ལས] ＋ [形容詞比較級] ＋ [གི་རེད]

例如：འདི་དེ་ལས་ཡག་གི་རེད 這比那好

C

[被比較者] ＋ [ལས] ＋ [形容詞比較級] ＋ [རེད]

例如：འདི་དེ་ལས་ཡག་པ་རེད 這比那好

這三種句型，在口語中最常用的為 B，在書面文中是用 A 句型。而 C 句型是比較不正式的口語用法。

A 句型舉例：

༡　བོད་ཡིག་ལས་རྒྱ་ཡིག་ཁག་པ།　漢文比藏文難

༢　རྒྱ་ནག་རྒྱ་གར་ལས་རྒྱ་ཆེ་བ།　中國比印度大

༣　ཨ་རི་ལས་བོད་ཐག་ཉེ་བ།　西藏比美國近

༤　དབྱར་ཁ་ལས་དཔྱིད་ཀ་བསིལ་བ།　春天比夏天涼

༦ རི་ལས་མཐོ་བ། རྒྱ་མཚོ་ལས་ཟབ་བ།　比山高，比海深

B 句型舉例：

༡　འོ་མ་ཟླ་བ་ལས་དཀར་གྱི་རེད།　奶比月亮白

༢　བྱ་སྤུ་རྡོ་ལས་ཡང་གི་རེད།　羽毛比石頭輕

༣　རང་དོན་ལས་གཞན་དོན་གལ་ཆེ་གི་རེད།　利他比自力重要

༤　དབྱིན་ཡིག་ལས་རྩིས་རིག་ལས་སླ་གི་རེད།　數學比英文簡單

༥　སྟོན་ཀ་དགུན་ཀ་ལས་ཚ་གི་རེད།　秋天比冬天熱

༦　མོ་ཊ་ལས་མེ་འཁོར་མགྱོགས་ཀྱི་རེད།　火車比汽車快

C 句型舉例：

༡　དཔེ་ཆ་འདི་ལས་དེ་ཡག་པ་རེད།　那本書比這本好

༢ དཔལ་འབྱོར་ལས་རིག་གནས་གལ་ཆེ་བ་རེད། 文化比經濟重要

༣ རྒྱ་མཚོ་ལས་ནམ་མཁའ་སྔོ་བ་རེད། 天比海藍

༤ དངུལ་ལས་གསེར་རིན་ཐང་ཆེ་བ་རེད། 金比銀珍貴

四、形容詞最高級句型

形容詞最高級的句型為：

群體	＋	ནས	＋	是非動詞

༡ དགེ་བའི་ནང་ནས་གཞན་ཕན་གལ་ཆེ་ཤོས་རེད། 諸善之中，利他最重要

༢ དུས་བཞིའི་ནང་ནས་དབྱར་ཀ་ཚ་ཤོས་རེད། 四季之中，夏天最熱

༣ རིགས་དྲུག་གི་ནང་ནས་དམྱལ་བ་སྡུག་བསྔལ་ཆེ་ཤོས་རེད། 六道之中，地獄最苦

༤ ཁྱེད་རང་མཛེས་ཤོས་ཡིན། 你最漂亮

༥ ང་ཚོའི་ནང་ནས་བཀྲ་ཤིས་རིག་པ་སྦྱང་ཤོས་རེད། 我們之中，札西最聰明

༦ རི་ཀུན་གྱི་ནང་ནས་རི་རབ་མཐོ་ཤོས་རེད། 眾山之中，須彌山最高

༧ མི་རིགས་ཀྱི་ནང་ནས་རྒྱ་མི་མང་ཤོས་རེད། 眾民族中，漢人最多

༨ ང་ལོ་རྒན་ཤོས་ཡིན། 我最老

༩ ཆོས་ལུགས་ནང་ནས་ནང་པའི་ཆོས་ཡག་ཤོས་རེད། 宗教之中，佛教最好

練習作業

翻譯下列句子：

一、這個人很好。

二、這個東西（ཅ་ལག）很臭。

三、我很好（སྐྱིད་པོ）。

四、這本書比那本書還厚。

五、冬天比夏天冷。

六、印度比美國面積小（རྒྱ་ཆུང་བ）。

七、冬天最冷。

八、台灣最熱。

九、我家之中，我最年輕（ལོ་ཆུང་ཤོས）。

（七）時間副詞

時間副詞一般放在句首，其句型為：

時間副詞	+	主詞	+	動詞

一、常用時間副詞（Ｉ）：以下這些時間副詞不須使用囉聲而應直接使用。例如： ད་ལྟ་ང་འགྲོ་གི་ཡིན། 我現在要走了。

ད་ལྟ	現在	ད་གིན	剛才	དེ་རིང	今天
ཁ་ས	昨天	ཁས་ཉིན	前天	ཁས་གཞེས་ཉིན་ཀ	大前天
སང་ཉིན	明天	གནངས་ཉིན	後天	གཞེས་ཉིན་ཀ	大後天

ན་ཉིང	去年	ད་ལོ	今年	ལོ་རྗེས་མར	明年
སྔོན་མར	以前	ཐོག་མར	最初	དེང་སང	最近
རྗེས་མར	未來	ཉིན་གང	整天	མཚན་གང	整夜

二、常用時間副詞（II）：以下這些時間副詞使用時須用囉聲。例如： ཞོགས་ཀ་ལ་ཚོགས་པ་ཚོགས། 早上共修。

ཞོགས་པ	清晨	སྔ་དྲོ	上午	ཉིན་དཀྱིལ	中午
ཕྱི་དྲོ	下午	དགོང་དག	晚上	མཚན་མོ	半夜
དོ་དགོང	今晚	མདང་དགོང	昨晚	དཔྱིད་ཀ	春天
དབྱར་ཁ	夏天	སྟོན་ཀ	秋天	དགུན་ཁ	冬天

三、時刻月日：表達「小時」用序數，表達「分鐘」用基數，表達「月份」用序數，表達「日期」用基數（二十以上省略中間 ཙ 詞）。表達時刻月日要用囉聲。譬如：

一點	ཆུ་ཚོད་དང་པོ	三十五分	སྐར་མ་སུམ་ཅུ་སོ་ལྔ
三月	ཟླ་བ་གསུམ་པ	二十五日	ཚེས་པ་ཉི་ཤུ་ལྔ

四、星期：表達星期要用囉聲。

譬如： གཟའ་ཟླ་བ་ལ་ང་འགྲོ་གི་ཡིན། 我星期一去。

གཟའ་ཟླ་བ　　月曜日　　星期一

གཟའ་མིག་དམར	火曜日	星期二
གཟའ་ལྷག་པ	風曜日	星期三
གཟའ་ཕུར་བུ	木曜日	星期四
གཟའ་པ་སངས	金曜日	星期五
གཟའ་སྤེན་པ	土曜日	星期六
གཟའ་ཉི་མ	日曜日	星期日

五、特殊節日：表達特殊節日要用囉聲。

譬如： ས་ག་ཟླ་བ་ལ་ང་འགྲོ་གི་ཡིན། 我氐宿月去。

ལོ་གསར	新年	སྨོན་ལམ་ཆེན་མོ	祈願大會
ས་ག་ཟླ་བ	氐宿月	འཛམ་གླིང་སྤྱི་བསང	瞻洲煙祭
ཞོ་སྟོན	酸奶節	འོང་སྐོར	豐年祭

練習作業

翻譯下列句子:

一、星期天不用上學。

二、明天有工作嗎？

三、新年吉祥如意。

四、你以後會做老師嗎？

五、今天是十月十日。

六、昨晚我去他家了。

第八課結束

སློབ་མཚན་དགུ་པ་དྲི་ཚིག་སྤྱི་སྒྲ་དང་རྒྱན་སྡུས།

第九課・疑問詞總聲與飾集詞

課文

གཟུགས་སྟོང་པའོ། སྟོང་པ་ཉིད་གཟུགས་སོ། གཟུགས་ལས་སྟོང་པ་ཉིད་གཞན་མ་ཡིན། སྟོང་པ་ཉིད་ལས་ཀྱང་
གཟུགས་གཞན་མ་ཡིན་ནོ། དེ་བཞིན་དུ་ཚོར་བ་དང་། འདུ་ཤེས་དང་། འདུ་བྱེད་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་
རྣམས་སྟོང་པའོ། ཤཱ་རིའི་བུ་དེ་ལྟ་བས་ན་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ཉིད་དེ། མཚན་ཉིད་མེད་པ། མ་སྐྱེས་པ།
མ་འགགས་པ། དྲི་མ་མེད་པ། དྲི་མ་དང་བྲལ་བ་མེད་པ། བྲི་བ་མེད་པ། གང་བ་མེད་པའོ། **ཤཱ་རིའི་བུ།**
དེ་ལྟ་བས་ན། སྟོང་པ་ཉིད་ལ་གཟུགས་མེད། ཚོར་བ་མེད། འདུ་ཤེས་མེད།
འདུ་བྱེད་མེད། རྣམ་པར་ཤེས་པ་མེད། མིག་མེད། རྣ་བ་མེད། སྣ་མེད།
ལྕེ་མེད། ལུས་མེད། ཡིད་མེད། གཟུགས་མེད། སྒྲ་མེད། དྲི་མེད། རོ་མེད།
རེག་བྱ་མེད། ཆོས་མེད་དོ།

（一）拼讀

sha-ri^{11} pu^{2} te^{2} da^{4} we^{3} na^{3} dong-ba-nyi^{114} la^{3} su^{2} me^{2} tso-wa^{11} me^{2} du-she^{34} me^{2} du-je^{34} me^{2} nam-bar^{11} she-ba^{11} me^{2} mi^{2} me^{2} na-wa^{11} me^{2} na^{1} me^{2} je^{4} me^{2} lui^{2} me^{2} yi^{2} me^{2} su^{2} me^{2} dra^{2} me^{2} tri^{2} me^{2} ro^{2} me^{2} re-ja^{31} me^{2} choe^{4} me^{2} to^{3}

（二）生字

མིག 眼（名）	གཟུགས 色（名）
རྣ་བ 耳（名）	སྒྲ 聲（名）
སྣ 鼻（名）	དྲི 香（名）
ལྕེ 舌（名）	རོ 味（名）
ལུས 身（名）	རེག་བྱ 觸（名）
ཡིད 意（名）	ཆོས 法（名）

（三）生字解釋

「眼耳鼻舌身意色身香味處法」稱為「十二處」(སྐྱེ་མཆེད)。十二處與五蘊、俱舍七十五法的關係如下所示：

十二處 སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས	五蘊 ཕུང་པོ་ལྔ	七十五法
眼 མིག　色 གཟུགས 耳 རྣ་བ　聲 སྒྲ 鼻 སྣ　香 དྲི 舌 ལྕེ　味 རོ 身 ལུས　觸 རེ་བྱ	色蘊 གཟུགས	10 色法
意 ཡིད	識蘊 རྣམ་ཤེས	1 心法

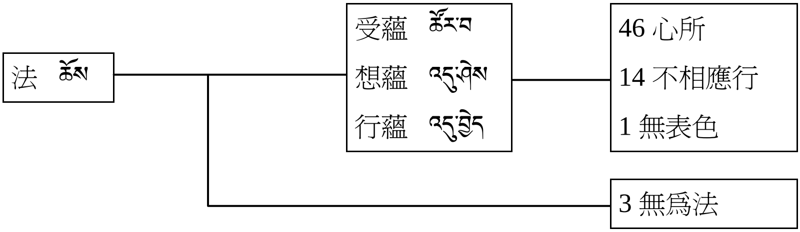

（四）課文解釋

ཤཱ་རིའི་བུ། དེ་ལྟ་བས་ན། སྟོང་པ་ཉིད་ལ་གཟུགས་མེད། ཚོར་བ་མེད། འདུ་ཤེས་མེད། འདུ་བྱེད་མེད། རྣམ་པར་ཤེས་པ་མེད། མིག་མེད། རྣ་བ་མེད། སྣ་མེད། ལྕེ་མེད། ལུས་མེད། ཡིད་མེད། གཟུགས་མེད། སྒྲ་མེད། དྲི་མེད། རོ་མེད། རེག་བྱ་མེད། ཆོས་མེད་དོ།

舍利子，是故，空性無色，無受，無想，無行，無識。無眼，無耳，無鼻，無舌，無身，無意，無色，無聲，無香，無味，無觸，無法。

《心經》前段曰：「色是空，空性是色，除色空性非他，除空性色亦非他。如是受、想、行、識等皆空。舍利子，是故，一切法為空性：無性相，不曾生，不曾窒礙，無垢染而無離垢染，無損減，無滿溢」。

本課又曰：「舍利子，是故，空性無色，無受，無想，無行，無識。無眼，無耳，無鼻，無舌，無身，無意，無色，無聲，無香，無味，無觸，無法」。

在詞義上看來：「空性是色」與「空性無色」似乎有彼此矛盾之處，事實上則不然。

佛法謂〝見修行果〞。「見」（ལྟ་བ），是為修行者對於萬法實相的了悟。「修」（སྒོམ），是為修行者於禪定中的修持。「行」（སྤྱོད），是為修行者於後得中的行持。「果」（འབྲས་བུ），是為修行圓滿的果。

上段「色是空…無滿溢」是屬於「見」，即是表明出大乘「空性」的見地應當如何確立與了悟，同時也明辨大乘空性見與小乘空見的差別。

而此段「舍利子，是故，空性無色…」以降，則是說明「修」，即是在禪定中的修持。禪定的修持講究止觀雙運，也就是說在心能達到〝一念不生〞的「止」（ཞི་གནས）時，運用不是念頭的自悟本覺（རང་རིག་ཡེ་ཤེས），自己抉斷自己，也就是所謂的「觀」（ལྷག་མཐོང）。

這時的修持為「既離開念頭又不失覺照」，因為離開念頭，所以沒有是此非彼的認知，猶如白癡發呆一般。然而卻非真是白癡，而是具有超乎意想、非思慮念頭所能及的「超認識」或謂「觀照力」。「空性無色」等語，即是在描述此種修持的狀況。

「空性無色，無受，無想，無行，無識」：色受想行識為五蘊，五蘊是有為法（འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས），空性無五蘊，是指禪定時空性的修持並無任何有為法的造作。

「無眼，無耳，無鼻，無舌，無身，無意，無色，無聲，

無香，無味，無觸，無法」：所謂「十二處」，是產生心與心所之門與助緣（སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས་སྐྱེ་ཞིང་འཕེལ་བའི་སྒོ）。心與心所籠統言之即是「念頭」。因此，此處主要表示空性的修持離開十二處引生念頭的作用。並且，因為十二處含攝一切有為法與無為法，前面以「空性無五蘊」否定空性的修持是有為法的作用，此處以「空性無十二處」更進一步指出空性的修持是離開有為法與無為法二者。

三種無為法是虛空無為、擇滅無為、非擇滅無為。一、空性的修持不是虛空無為，在禪定中修持空性非如虛空般無所做為，而是須不斷運用離戲的憶念（སྤྲོས་བྲལ་གྱི་དྲན་པ）的功夫，一直守護體性（ངོ་བོ་སྐྱོང）。二、空性的修持不是擇滅無為，因為在禪定中修持空性不須依恃任何佛法作抉擇，而僅是一種憶念。三、空性的修持不是非擇滅無為，因為在禪定中修持空性並非指身形壽命終結，煩惱失去所依。

總而言之，在見地上，大乘修行者應了悟萬法皆是空性，空性不離萬法。而在禪定中的修持，應該不受一切有為法無為法的作用所影響，在本覺中自然憶念本覺。

（五）疑問詞總聲

藏文的疑問詞，有下列幾種：

漢文	藏文（口語）	藏文（文言）
什麼	ག་རེ	ཅི　གང

誰	སུ	སུ གང
誰的	སུའི	སུའི གང་གི
從哪裡	ག་ནས	གང་ལས གང་ནས
何時	ག་དུས	ནམ་གཞི
哪裡	ག་པར	གང་དུ
哪一個	ག་གི	གང་གི
如何	གང་འདྲས	གང་འདྲ ཇི་ལྟར ཅི་འདྲ
爲何	ག་རེ་བྱས་ནས（ན）	ཅི་འི་ཕྱིར ཅིའི་སླད
多少	ག་ཚོད ག་ཚད	ཇི་ཙམ གང་ཙམ

疑問句的使用句型為：

主詞 ＋ 疑問詞 ＋ 動詞

以下為例句：

༡ འདི་ག་རེ་རེད། 這是什麼？

༢ ཁོང་སུ་རེད། 他是誰？

༣ ཅ་ལག་འདི་ག་ནས་ཉོས་པ་རེད། 這東西是從哪買來的？

༤ ཁྱེད་རང་ག་དུས་བོད་ལ་འཕེབས་ཀྱི་ཡིན། 您何時要去西藏？

༥ ཁྱེད་རང་ཁྲུངས་ཡུལ་ག་ནས་ཡིན། 您家鄉在哪裡？（特別用法）

༦　བུ་ག་པར་ཕྱིན་སོང་།　孩子去哪裡了？

༧　ག་གི་ཡག་གི་རེད།　哪一個比較好？

༨　ད་གང་འདྲས་བྱེད་དགོས་རེད།　現在該怎麼辦？

༩　སྡོམ་ན་སྒོར་མོ་ག་ཚད་རེད།　總共多少錢？

練習作業

翻譯下列句子：

一、你有多少朋友？

二、他從哪裡來的？

三、誰有十塊錢？

四、老師何時會到？

五、你喜歡哪一個？

六、這是誰的課本？

七、這有什麼好？

八、為什麼你要學藏文？

九、該怎麼說呢？

十、這些之中哪一個是你的？

◎總聲◎

☆☆文言所使用到的疑問詞大多包含 གང ཅི ཇི སུ 等四字，而且多以 གང 為主要。《三十誦》稱這種疑問詞為「任聲」（གང་སྒྲ），亦稱作「總聲」（སྤྱི་སྒྲ）。《三十誦》說：

གང་མིང་བརྗོད་པའི་དང་པོ་རུ།།　任一名詞詮說前，

དང་པོ་ལ་ནི་གཉིས་པ་སྦྱར།།	第一配以第二字，
སྤྱི་ལ་ཁྱབ་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར།།	作為總類含括義。

「任一名詞詮說前」：這是說總聲是加於一名詞前方，然而這並不表示總聲不可以加在名詞後方的。例如：ལས་ཀ་གང་བྱས་སོང་།。

上述所謂「第一配以第二字」，是指藏文十個後加字中的第一個後加字 ག，加上第二個後加字 ང，合起來形成的字即為「總聲」གང 。

「總聲」在文言中的應用如下舉例：

༡　ཁྱེད་ལ་དཔེ་ཆ་གང་དང་གང་ཡོད།

漢譯：你有什麼書？

༢　སྐད་ཆ་གང་བཤད་ཀྱང་དྲང་པོ་ཞིག་དགོས།

漢譯：無論說什麼話都要誠實。

༣　རི་ཡི་རྩེར་ཅི་སླད་འགྲོ།

漢譯：為何去山頂？

༤　ཇི་སྐད་སྨྲས་པའི་དོན་རྣམས་ཁོང་དུ་ཆུད།

漢譯：說什麼話都瞭解其義。

༥　དེ་རིང་ཁྲོམ་ཚོགས་ཀྱི་དཀྱིལ་དུ་གཏམ་ཤོད་མཁན་དེ་སུ་རེད།

漢譯：今天市集中說話的人是誰？

（六）飾集詞

一、明辨虛字

飾集詞（རྒྱན་སྡུད），共有三個 ཀྱང་ འང་ ཡང་。其形成方式《三十誦》（སུམ་ཅུ་པ）說：

།ཨཱུ་ཡི་ཕྱིས་ནས་གཉིས་པ་སྦྱར། ཚིག་རྒྱན་གཉིས་དང་སྡུད་པར་འགྱུར།

去除元音加第二，　　成二飾義與集義。

「去除元音加第二」：飾集詞共有三個，其中 ཀྱང་ 與 འང་，是以屬聲的 ཀྱི 與 འི 去除元音 ི 成為 ཀྱ 與 འ，故曰：「去除元音」。

藏文十個後加字中，第二個後加字為 ང，將 ཀྱ 與 འ 加上 ང 成為 ཀྱང་ 與 འང་，故曰：「加第二」。

除了《三十誦》中所說的 ཀྱང་ འང་ ，還必須記住有 ཡང་。

二、配合後加字

在第五課 71 頁中有提及，虛字須配合後加字使用，有四種規則：同字規則、同性規則、同組規則、方便規則。四種規則以方便規則為首要，同字規則次之，同性規則再次之，同組規則居末。

前面《三十誦》所提到的飾集詞，其相應後加字情況為：

飾集詞	後加字	規則
ཀྱང	ག་ད་བ་ས ད 再後加字	同性規則
འང	ང་ན་མ་ར་ལ	同性規則
ཡང	འ 與無後加字	方便規則

練習作業

在下列空格中，請配合後加字使用適當的飾集詞：

༡　མཛེས་____་མཛེས།（美又美）

༢　ཉན་____་ཉན་པ།（聽了又聽）

༣　ཡོད་ན ____ །（雖然有）

三、使用意義

《三十誦》中提到飾集詞的使用意義為：「成二飾義與集義」。所謂「飾集詞」（རྒྱན་སྡུད），顧名思義是有兩種使用意義，一種為「嚴飾」（རྒྱན），一種為「集攝」（སྡུད）。其中「嚴飾」，又有「隨順嚴飾」（མཐུན་པའི་རྒྱན）與「不隨順嚴飾」（མི་མཐུན་པའི་རྒྱན）二者，故《三十誦》說「成二飾義與集義」。可以總歸起來飾集詞主要有三種用法，介紹如下：

（１）隨順嚴飾（མཐུན་པའི་རྒྱན）：飾集詞連接前後兩個相同的形容詞、動詞、句子時，此時前後兩個形容詞、動詞、句子具有相同趨向的意義，稱為隨順。在翻譯上，漢文常譯作「…又…」。如果是連接兩個相同的動詞，則有加強語氣、勢必如此的意味，此時漢譯常譯為「應當…」或「理當…」。例如：

༡ ཉི་མའི་འོད་ནི་གསལ་ཡང་གསལ།

漢譯：日光明又明。

形 形

༢ རང་གི་སེམས་ནི་དགའ་ཡང་དགའ།

漢譯：自心喜又喜

形 形

༣ མཐོང་བའི་ཡུལ་ལྗོངས་མཛེས་ཀྱང་མཛེས།

漢譯：所見景色美又美。

形 形

༤ དོན་ཆེན་བྱ་བ་འགྲུབ་ཀྱང་འགྲུབ།

漢譯：大義之事理當為。

動

༥ བདེན་པའི་གཏམ་ནི་བཤད་ཀྱང་བཤད།

漢譯：真實話語應當說。

動

༦ ཤར་ནས་ཉི་མ་ཤར་ཡང་ཤར།

漢譯：太陽理當從東昇。

動

（２）不隨順嚴飾（མི་མཐུན་པའི་རྒྱན）：飾集詞連接前後兩個形容詞、動詞、句子時，前後兩個形容詞、動詞、句子具有相反趨向的意義，稱為不隨順。在翻譯上，漢文常譯作「（雖）…卻（猶）…」。例如：

༡　དྲང་གཏམ་ཤོད་ཀྱང་ཡིད་མི་ཆེས།　　༢　ས་བོན་བཏབ་ཀྱང་འབྲས་མ་སྨིན།

漢譯：雖說實話卻不信。　　漢譯：雖播種卻不結果。

動　動　　句　句

༣　ལེགས་པར་བལྟས་ཀྱང་གཟུགས་མ་མཐོང་།　　༤　མགོ་བོ་ན་ཡང་སྨན་མ་བཏུངས།

漢譯：細細觀看卻不見一物。　　漢譯：頭雖痛卻不吃藥。

句　句　　句　句

༥　ཞིབ་ཏུ་བསྟན་ཀྱང་དོན་མ་རྟོགས།　　༦　རང་ཡུལ་ངན་ཡང་སུ་ཞིག་སྤོང་།

漢譯：雖詳細揭示猶不解其義。　漢譯：家鄉雖差誰曾捨？

句　句　　句　句

（3）集攝（སྡུད）：〝集攝〞為「包容含括」的意義，即是將某一事物再含括了入另一事物。在句子中，集攝意義的飾集詞是做副詞，漢語中常常翻譯成「也」。例如：

༡　ཁྱེད་ལྟར་བདག་ཀྱང་གནས་འདིར་དགའ།　　༢　སྐྱོ་བ་ཙམ་ཡང་སྐྱེ་མི་འགྱུར།

漢譯：如你一般我也喜歡此處。　　漢譯：悲苦絲毫也不生。

༣　ང་ཡང་དེ་རུ་འགྲོ་འདོད་སྐྱེས།　　༤　གནས་འདིར་རྡོ་གཅལ་ཡང་ནི་མཆིས།

漢譯：我也想去那。　　漢譯：此地也有石板。

༥　ཀུན་ཀྱང་གནས་འདིར་འགྲོ་བར་འགྱུར།

漢譯：全部人也都會去這裡。

（4）集攝之衍生意義：飾集詞除了嚴飾與集攝二者用法之外，還有從集攝的用法進而衍生出漢文中「再」、「又」等意義，此時的飾集詞詞性仍舊是副詞。例如：ཡང་ཡང（再再）、ཡང་ནས་ཡང་དུ（一而再）、ཡང་བསྐྱར（再）、སླར་ཡང（又）等。例如：

༡　ལྷད་མོ་འདི་ཡང་གཅིག་མཐོང་སོང་།　漢譯：再看了一次這齣戲。

༢　དབྱར་ཁར་གཟུགས་པོ་ཡང་ཡང་བཀྲུ་བ།　漢譯：夏天再再地洗身體。

༣　ཁོང་གི་ནང་དུ་ཡང་ནས་ཡང་དུ་ཕྱིན་པ།　漢譯：一而再地去他家。

༤　ཡང་བསྐྱར་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་པ།　漢譯：再次學習。

☆總聲＋飾集詞的使用☆

當句子內前面有總聲，後面有飾集詞時，這時的總聲必須翻譯作「無論什麼」或「任何」，相當於英文中的whatever。而飾集詞必須亦為「總是」、「都」，比較接近集攝的意義。例如：

༡　གང་ཡང་འགྲུབ་པར་འགྱུར་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཅི།

漢譯：無論什麼都將成就，有什麼好懷疑？

༢　སློབ་སྦྱོང་གང་བྱེད་ཀྱང་མཐར་འཁྱོལ་དགོས།

漢譯：無論學習什麼，總是要到圓滿。

༣　ཡོན་ཏན་སྐྱོན་གཉིས་སུས་ཀྱང་གསལ།

漢譯：功德與過失為二任誰都知。

四、總結

為了讓學習者方便在閱讀藏文文章時，能迅速瞭解飾集詞的意義，飾集詞的使用總整理如下表所示：

飾集詞使用法簡表									
名詞與名詞		動詞與動詞		形容詞與形容詞		句子與句子		做副詞	
嚴飾		嚴飾		嚴飾		嚴飾		集攝	
隨順	不隨順	隨順	不隨順	隨順	不隨順	隨順	不隨順	集攝	衍生義
又、理當	雖…卻（猶）	又、理當	雖…卻（猶）	又、理當	雖…卻（猶）	又、理當	雖…卻（猶）	也	又、再

練習作業

翻譯下列句子為藏文

一、這東西好又好。

二、他理當去。

三、雖做善業卻不信因果。

四、學了藏文卻猶不懂藏文。

五、我也要去。

六、他一而再地去西藏。

第九課結束